

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број:15 0 У 002548 16 Увп
Бањалука, 13.12.2018. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Смиљане Мрша, председника вијећа, Душка Бојовића и Страхиње Ћурковића, чланова вијећа, уз судјеловање Здравке Чучак као записничара, у управном спору по тужби З.М.из Т. (у даљем тексту: тужилац), против рјешења број ... од 19.5.2015. године Фонда ... (у даљем тексту: тужени), у предмету остваривања права на старосну пензију професионалних војних лица, одлучујући о захтјеву туженог за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Требињу број 15 0 У 002548 15 У од 10.12.2015. године, у нејавној сједници одржаној дана 13.12.2018. године донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев се уважава, пресуда Окружног суда у Требињу број 15 0 У 002548 15 У од 10.12.2015. године се преиначавача тако да се тужба одбија као неоснована.

Образложење

Побијаном пресудом је уважена тужба и поништен уводно означени акт туженог, којим је одбијена жалба тужиоца изјављена на рјешење Филијале туженог у Т. (у даљем тексту: Филијала Т.) број ... од 12.09.2014. године, којим је одбијен захтјев тужиоца за остваривање права на старосну пензију, јер не испуњава услове прописане одредбама члана 2. до 7. Закона о остваривању права на старосну пензију професионалних војних лица („Службени гласник Републике Српске“ број 63/14, у даљем тексту: важећи Закон о остваривању права ПВЛ).

Уважење тужбе и поништење оспореног акта је образложено разлозима да како је тужиоцу рјешењем Филијале Т. из 2013. године утврђено право на сразмјерни дио старосне пензије почев од 31.3.2013. године, након чега му је од 1.5.2013. године обустављена исплата пензије рјешењем истог органа од 3.7.2013. године позивом на одредбу члана 141. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“ број 134/11, без каснијих измјена и допуна број 82/13 и 103/15, у даљем тексту: Закон о ПИО) те му потом рјешењем истог органа од 26.12.2013. године настављена исплата пензије почев од 12.11.2013. године, позивом на Одлуку Уставног суда Републике Српске (у даљем текст: Уставни суд) број 38/12 од 30.10.2013. године („Службени гласник РС“ број 96/13) којом је утврђено да члан 141. став 1. Закона о ПИО није у сагласности са Уставом Републике Српске (у даљем тексту: Устав), па му након тога рјешењем првостепеног органа од 2.6.2014. године престало право на сразмјерни дио старосне пензије са даном 8.5.2014. године, позивом на Одлуку Уставног суда број У-31/13 од 24.4.2014. године („Службени гласник РС“ број 35/14) којом је утврђено да члан 11. Закона о остваривању права на старосну пензију професионалних војних лица

(„Службени гласник РС“ број 26/13, у даљем тексту: ранији Закон о ПВЛ) није у сагласности са Уставом Републике Српске, а код чињенице да је поново донесен важећи Закон о остваривању права ПВЛ, у идентичном тексту као ранији Закон о ПВЛ, ради се о стеченом праву тужиоца на старосну пензију. То из разлога што му је право на старосну пензију било признато правоснажним актом, што тужени одбијањем тужиоцевог захтјева за поновно успостављање права на старосну пензију није цијенио, чиме је дошло до кршења гаранција из члана 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), односно до повреде права на мирно уживање имовине, сходно чему је побијаном пресудом оспорени акт поништен. Суд је додао да је потребно тужиоцево право на пензију рјешавати на исти начин за све осигуранике који су стекли одређено право на пензију, јер би у супротном различито поступање, односно онемогућавање тужиоцу остваривање права на равноправној основи, довело до дискриминације одређене групе осигураника и то оних који су право на пензију стекли по основу ранијег Закона о ПВЛ, у односу на осигуранике који су остварили право на пензију по основу одредаба Закона о ПИО.

Благовременим захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде (у даљем тексту: захтјев), тужени побија њену законитост због повреде материјалног права и повреде правила поступка која је била од утицаја на рјешење ствари. Истиче да је тужиоцу, сходно Одлуци Уставног суда број У-31/13 којом је оглашен неуставним члан 11. ранијег Закона о ПВЛ, у вези са одредбама члана 68. став 3. и члана 5. Закона о Уставном суду, право на старосну пензију престало са даном 8.5.2014. године рјешењем Филијале Требиње од 2.6.2014. године, јер је тужиоцу то право било признато према неважећем општем правном акту у правном поретку Републике Српске, чиме су неважећи и појединачни акти донесени на основу тог закона. Стога је погрешно позивање нижестепеног суда на мишљење Уставног суда у погледу права на пензију признатог правоснажним актом надлежног органа, јер у конкретној ствари не постоји правоснажно рјешење којим је тужиоцу признато право на пензију, због чега нема основа ни позивање суда у побијаној пресуди на Европску конвенцију, у односу на право на мирно уживање имовине, будући да се правила и начела те конвенције не могу искључиво примјењивати приликом оцјене испуњености услова за остваривање права, мимо законодавне процедуре коју прописују закони који регулишу ту област, у конкретном случају важећи Закон о остваривању права ПВЛ. Предлаже да се захтјев уважи, побијана пресуда преиначи и тужба одбије као неоснована.

У одговору на захтјев тужилац се позива на разлоге побијане пресуде, сматрајући их правилним. Истиче да се отвара питање правне природе његовог захтјева, јер није поднио захтјев за остваривање права на старосну пензију о којем је тужени одлучивао, већ захтјев за поновно успостављање права на старосну пензију, а из разлога што му првостепени орган туженог није по службеној дужности донио рјешење о поновном успостављању исплате старосне пензије, а да се којим случајем радило о новом захтјеву за остваривање права на старосну пензију, како то тужени погрешно тумачи, онда би тај захтјев тужени третирао као неуредан због недостатка релевантне документације. У конкретном случају његово право на старосну пензију као стечено право, тужени очигледно крши прекидајући континуитет претходног закона, непоштовањем начела правне сигурности, те уским језичким тумачењем правних прописа, умјесто циљног (изналажењем смисла и циља закона) и системског (довођењем законске одредбе у контекст других правних прописа, одлука и мишљења Уставног суда Републике Српске, цјелокупног правног поретка и међународних правно-политичких докумената). Додаје да тужени доносећи оспорени акт, није поступио према упутама из раније пресуде

нижестепеног суда у чијем извршењу је донесен оспорени акт, којом пресудом је одлучено на исти начин као у побијаној пресуди. Предлаже да се захтјев одбије.

Размотривши захтјев, одговор тужиоца на захтјев, побијану пресуду, оспорени акт, а и остале списе предметне управне ствари, по одредбама члана 39. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“ број 109/05 и 63/11, у даљем тексту: ЗУС), одлучено је као у изреци ове пресуде из сљедећих разлога.

Из списка предмета произилази да је тужиоцу, као припаднику Оружаних снага БиХ, престала професионална војна служба дана 28.2.2013. године, ради стицања услова на старосну пензију, на основу члана 183. став 1. тачка н) Закона о служби у оружаним снагама БиХ („Службени гласник БиХ“ број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10 и 42/12) у вези члана 46. и 49. истог закона, по ком основу је Филијала Т. донијела дана 19.06.2013. године рјешење број ... којим му је утврђено право на сразмјерни дио старосне пензије, почев од 31.3.2013. године у износу од 847,17 КМ мјесечно. Након престанка војне службе, тужилац је поново пријављен на обавезно осигурање од 1.5.2013. године, заснивањем радног односа у Јавној установи „А“ Града Т., због чега му је рјешењем Филијале Т. број ... од 3.7.2013. године обустављена исплата сразмјерне старосне пензије почев од 1.5.2013. године, позивом на одредбу члана 141. став 1. Закона о ПИО, којом је било прописано да се кориснику пензије који у складу са тим законом стекне статус осигураника у обавезном или добровољном осигурању, изузев осигураника из члана 12. тачка г) и д) тог закона (што се односи на осигураника самосталних дјелатности, члана органа управљања или органа надзора који за свој рад прима уговорену накнаду и лице које обавља послове по основу уговора о дјелу, ауторског или другог уговора и за извршени посао остварује уговорену накнаду), исплата пензије обуставља за период тог осигурања. Потом је, позивом на Одлуку Уставног суда број У- 38/12 од 30.10.2013. године којом се утврђује да члан 141. став 1. Закона о ПИО није у сагласности са Уставом, рјешењем првостепеног органа од 26.12.2013. године тужиоцу настављена исплата сразмјерне старосне пензије почев од 12.11.2013. године, у мјесечном износу од 876,82 КМ, а након чега је првостепени орган донио рјешење од 2.6.2014. године којим је тужиоцу утврђен престанак права на сразмјеран дио старосне пензије са даном 8.5.2014. године, са образложењем да је Уставни суд донио одлуку број У 31/13 од 24.04.2014. године којом се утврђује да члан 11. ранијег Закона о ПВЛ (објављен у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 26/13) није у сагласности са Уставом. Тим чланом је прописано да тај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“, сходно чему је Уставни суд закључио да доносилац закона није доставио доказе о постојању нарочито оправданих разлога за ступање на снагу тог закона непосредно по објављивању, па да је таквим нормирањем дошло до повреде члана 109. став 1. Устава, па како тај ранији Закон о ПВЛ није ступио на снагу у складу са Уставом, оцијењено је да није важећи правни акт у правном поретку Републике Српске, јер није одређен временски период од најмање 8 дана, како би се са садржајем тог закона упознали субјекти на који се односи. Примјењујући ту одлуку Уставног суда, првостепени орган се позвао на одредбу члана 68. став 3. Закона о Уставном суду којом је прописано да извршавање правоснажних појединачних аката донесених на основу прописа који се више не могу примјењивати, не може се дозволити нити спровести, а ако је извршење почето биће обустављено, констатујући да од датума објављивања те одлуке Уставног суда, то јест од 8.5.2014. године, тужиоцу престаје право на старосну пензију.

Одлучујући о захтјеву тужиоца од 27.8.2014 године за остваривање права на старосну пензију, у којем је наведено да се остала документација налази у спису предмета, те да је упознат да није одјављен са осигурања, првостепени орган је донио рјешење (које чини правно јединство са оспореним актом) којим је захтјев одбијен, са образложењем да је тужилац након престанка професионалне војне службе, стекао статус осигураника у обавезном осигурању, због чега не испуњава услове из члана 2. до 7. важећег Закона о остваривању права ПВЛ. На то рјешење је тужилац изјавио жалбу, истичући да је Влада Републике Српске, након доношења важећег Закона о остваривању права ПВЛ донесеног по хитном поступку, донијела закључак да се свим корисницима старосне пензије остварене по основу ранијег Закона о ПВЛ, изврши исплата од момента престанка права, па да је и њему и исплаћен сразмјерни дио до закључно са мјесецом јулом 2014. године, тако да је очекивао да ће првостепени орган по службеној дужности донијети рјешење о поновном успостављању исплате старосне пензије, али како се то није десило, поднио је захтјев за поновно успостављање пензије, због чега сматра да су му тим првостепеним рјешењем повријеђена стечена права. Оспореним актом је тужени жалбу одбио, прихватајући разлоге првостепеног рјешења, истичући да се у конкретной управној ствари не ради о поновном успостављању права на пензију, већ о захтјеву за остваривање права на старосну пензију, па да је првостепени управни орган правилно примјенио одредбе важећег Закона о остваривању права ПВЛ, који је *lex specialis*, додајући да је тужиоцу приликом одлучивања у 2013. години признато право на пензију из разлога што након престанка службе није засновао радни однос, а приликом одлучивања о захтјеву поднесеном 2014. године је утврђено да је након престанка службе засновао радни однос, чиме је дошло до измјене чињеничног стања, из ког разлога је констатовано да нема услове за остваривање права на пензију сходно Закону о остваривању права ПВЛ. Побијаном пресудом је уважењем тужбе, оспорени акт поништен, са разлозима већ изнесеним у уводу образложења ове пресуде.

Побијана пресуда није правилна и законита.

Наиме, важећим Законом о остваривању права ПВЛ, који је *lex specialis*, уређено је остваривање права на старосну пензију ПВЛ која су обавезно осигурана на ПИО у Републици Српској (члан 1. тог закона), тако да је чланом 2. став 2. тог закона прописано да право на старосну пензију има ПВЛ након престанка службе уколико није постало осигураник у обавезном или добровољном осигурању према пропису којим је уређена област ПИО. Чланом 9. истог закона је прописано да средства за исплату пензије у комплетном износу, остварене у складу са тим законом, Фонду ПИО се обезбјеђују из буџета Републике Српске, а исплата средстава траје док корисник пензије не испуни услове за старосну пензију у погледу година живота, у складу са прописом који уређује област ПИО.

Код чињенице да је тужилац након престанка професионалне војне службе, заснивањем радног односа у јавној установи, стекао статус осигураног лица у обавезном осигурању, неспорно је да не испуњава услове из члана 2. став 2. важећег Закона о остваривању права ПВЛ, због чега је његов захтјев првостепеним рјешењем које чини правно јединство са оспореним актом, правилно одбијен, што је правилно потврђено оспореним актом, о чему су у оспореном акту дати јасни и аргументовани разлози према којим тужилац не испуњава услове за остваривање права на сразмјерну старосну пензију по том закону, а које разлоге прихвата и овај суд.

На другачије одлучивање не може утицати што је ранијим рјешењем првостепеног органа од 19.06.2013. године, тужиоцу у складу са ранијим Законом о ПВЛ признато право на сразмјерну старосну пензију, па му након што је рјешењем истог органа од 3.7.2013 године била обустављена исплата старосне пензије позивом на одредбу члана 141. став 1. Закона о ПИО, која одредба је одлуком Уставног суда оглашена неуставном, рјешењем првостепеног органа од 26.12.2013. године настављена исплата пензије такође према ранијем Закону о ПВЛ, чија одредба члана 11. о ступању на снагу тог закона је другом одлуком Уставног суда оглашена неуставном, јер тај закон није ступио на снагу у складу са чланом 109. став 1. Устава, тако да није важећи општи правни акт у правном поретку Републике Српске, како је то наведено у одлуци Уставног суда број У-31/13 од 24.4.2014. године, позивом на коју одлуку је тужиоцу рјешењем првостепеног органа од 2.6.2014 године, примјеном одредбе члана 68. став 3. Закона о Уставном суду (према којој извршаваће правоснажних појединачних аката донесених на основу прописа који се више не могу примјењивати, не може се дозволити нити спровести, а ако је извршење почето биће обустављено), утврђен престанак права на сразмјерни дио старосне пензије са даном 8.5.2014. године.

Како је тужиоцу тим рјешењем од 2.6.2014 године, на које није изјављивао жалбу, чиме је рјешење постало правоснажно у смислу члана 13. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“ број 13/02, 87/07 и 50/10), утврђен престанак права на сразмјерни дио старосне пензије, у конкретном случају се не може радити о стеченом праву на пензију, што тужени правилно истиче у захтјеву, на шта не може утицати ни што је потом у идентичном тексту, осим члана 11. ранијег Закона о ПВЛ, донесен по хитном поступку важећи Закон о остваривању права ПВЛ, а такође ни што је Влада Републике Српске донијела закључак (на који се тужилац позивао у жалби на првостепено рјешење и у тужби против оспореног акта) да се свим корисницима старосне пензије остварене по основу ранијег Закона о ПВЛ, изврши исплата од момента престанка права, па да му је и исплаћен сразмјерни дио до закључно са мјесецем јулом 2014. године, а све из разлога што ранији Закон о ПВЛ, према којем је тужиоцу било признато право на сразмјерну старосну пензију, није важећи општи правни акт у правном поретку Републике Српске, нити се према том закону, у смислу наведене одредбе члана 68. став 3. Закона о Уставном суду, може дозволити извршаваће правоснажних појединачних аката донесених на основу тог прописа, који се више не може примјењивати.

Због тога се у конкретном случају не ради о стеченом праву на сразмјерну старосну пензију, што је погрешно закључено у побијаној пресуди, а са чим у вези нема оправдање ни позивање нижестепеног суда на гаранције из члана 1. Протокола број 1. уз Европску конвенцију према којем свако физичко лице и правно лице има право на неометано уживање своје имовине и да нико не може бити лишен имовине осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законима и општим начелима међународног права, а из разлога што је тужиоцу правоснажним рјешењем престало право на сразмјерну старосну пензију. Стога није правилан закључак у побијаној пресуди да је тужиоцу право на пензију признато правоснажним актом надлежног органа, те да је стога право на исплату пензије као новчана материјализација већ оствареног права на пензију, стечено право имовинског карактера, а нити се у конкретном случају ради о дискриминацији те групе осигураника, који су право на пензију стекли по основу ранијег Закона о ПВЛ (који је неуставан општи акт и није важећи у правном поретку Републике Српске), у односу на осигуранике који су остварили пензију по основу одредаба Закона о ПИО.

Према томе, произилази да у поступку доношења оспореног акта није неправилно примијењено материјално право, нити су учињене повреде правила поступка које би биле од утицаја на законитост оспореног акта, што се основано истиче у захтјеву туженог.

Из изнијетих разлога, по оцјени овог суда, у побијаној пресуди су остварени разлози из одредбе члана 35. став 2. ЗУС-а, па се отуда захтјев туженог уважава и побијана пресуда преиначава, тако да се тужба одбија као неоснована, јер нису остварени разлози за поништење оспореног акта прописани чланом 10. ЗУС-а.

Записничар
Здравка Чучак

Предсједник вијећа
Смиљана Мрша

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић